

Відгук отримано
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.120
(Л.В.Хоружий)
20.05.2026р.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.120
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

ВІДГУК

офіційного опонента **Литовченко Ірини Миколаївни**, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри англійської мови технічного спрямування № 2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» про дисертацію Цимбалюк Світлани Миколаївни «**Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційної роботи. Актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, оскільки проблема підвищення ефективності вищої освіти належить до ключових завдань сучасної педагогічної науки і освітньої практики. В умовах глобалізації, цифровізації та швидких змін на ринку праці університети мають не лише забезпечувати якісну фахову підготовку, а й створювати умови для розвитку самостійності, відповідальності, гнучкості, комунікативних умінь і здатності студентів до неперервного навчання. Особливої ваги набуває питання академічної успішності здобувачів вищої освіти. Вона є не лише показником індивідуальних навчальних досягнень студента, а й важливим індикатором якості освітнього середовища, рівня інституційної підтримки, ефективності педагогічного супроводу та спроможності університету реагувати на освітні потреби молоді. Успішність студентів безпосередньо пов'язана з їхньою подальшою професійною реалізацією, соціальною мобільністю та конкурентоспроможністю випускників. У цьому контексті особливо цінним є звернення дисертантки до досвіду університетів США, де центри академічного успіху стали важливим елементом системної підтримки студентів. Їхня

діяльність поєднує академічне консультування, наставництво, розвиток навчальних стратегій, підтримку саморегуляції та формування навичок ефективної взаємодії. Вивчення таких центрів має значний науковий і практичний потенціал для порівняльної педагогіки, оскільки дає змогу осмислити дієві моделі інституційної підтримки студентів і визначити можливості їх адаптації до потреб вищої освіти України.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних). Наукова новизна дисертаційного дослідження є виразною та переконливою. Вона полягає насамперед у тому, що авторка вперше здійснила цілісний порівняльно-педагогічний аналіз діяльності центрів академічного успіху в університетах США як важливої інституційної форми підтримки здобувачів вищої освіти. Цінним є те, що дослідження не обмежується загальним описом таких центрів, а пропонує системне узагальнення їхніх особливостей за кількома взаємопов'язаними блоками: цільовим, організаційно-нормативним, змістово-технологічним, мережево-комунікаційним та аналітико-результативним.

Вагомим науковим здобутком є введення до вітчизняного наукового обігу значного масиву нормативних документів, аналітичних матеріалів, статистичних даних і результатів емпіричних досліджень американських учених, що істотно розширює джерельну базу порівняльно-педагогічних студій. Заслуговує на позитивну оцінку також уточнення змісту базових понять дослідження, зокрема «академічна успішність» і «центр академічного успіху», а також визначення місця цих центрів у системі академічної підтримки студентів. Робота поглиблює наукові уявлення про центри академічного успіху як дієвий інструмент студентоцентрованої освіти, підтримки індивідуальної освітньої траєкторії та підвищення академічної результативності. На окрему увагу заслуговують положення щодо можливостей адаптації конструктивного досвіду США до практики закладів вищої освіти України.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації є вагомим і достатньо чітко окресленим. Теоретична цінність роботи полягає в поглибленні наукових

уявленнь про центри академічного успіху як інституційну форму академічної підтримки здобувачів вищої освіти. Авторка здійснила комплексний порівняльно-педагогічний аналіз діяльності таких центрів в університетах США, систематизувала їхні основні характеристики, а також визначила місце таких центрів у системі академічної підтримки студентів.

Практичне значення дисертації полягає в можливості використання її результатів для вдосконалення системи академічної підтримки в закладах вищої освіти України. Розроблені методичні рекомендації можуть бути корисними під час проектування інституційних моделей студентської підтримки в українських університетах, підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів, а також у викладанні дисциплін із педагогіки вищої школи, порівняльної педагогіки та організації освітнього середовища. Окрему практичну цінність має розроблений навчальний модуль до курсу іноземної мови, присвячений проблемам академічного успіху, підтримки та адаптації студентів і спрямований на формування академічних і комунікативних компетентностей студентів.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується належно визначеною методологічною основою дослідження та використанням комплексу взаємопов'язаних методів. Методологія роботи охоплює філософський, загальнонауковий, конкретнонауковий і технологічний рівні, що відповідає складності обраної теми та специфіці порівняльно-педагогічного аналізу діяльності центрів академічного успіху в університетах США.

Для досягнення мети дисертації застосовано широкий комплекс методів. Серед них — аналіз філософської та педагогічної літератури, індукція і дедукція, семантико-термінологічний метод, порівняльно-історичний метод, інтерпретаційно-аналітичний, прогностичний метод та ін. Їх поєднання дало змогу не лише описати діяльність центрів академічного успіху, а й виявити їхні цілі, функції, організаційну структуру, кадрове й нормативне

забезпечення, типові напрями роботи та можливості адаптації окремих елементів американського досвіду до українського освітнього контексту.

Достовірність результатів посилюється широкою джерельною базою дослідження. Авторка опрацювала законодавчі та нормативно-правові акти України і США у сфері вищої освіти, стратегічні документи, освітні бази даних, статистичні матеріали, наукову періодику, монографічні праці українських і американських учених, електронні ресурси університетів США, аналітичні платформи центрів академічної підтримки, а також матеріали конференцій і форумів. Така джерельна база дала змогу комплексно висвітлити нормативні, організаційні, змістові, функціональні та методичні аспекти діяльності центрів академічного успіху.

Здобувачка переконливо обґрунтувала вибір теми дослідження, визначила його об'єкт, предмет, мету й завдання. Сформульовані висновки та рекомендації логічно випливають із проведеного аналізу, спираються на достатній фактичний матеріал і мають належне теоретичне та практичне підґрунтя. Це дає підстави стверджувати, що наукові положення дисертації є обґрунтованими, а одержані результати – достовірними й придатними для використання у подальших порівняльно-педагогічних дослідженнях та практиці розвитку академічної підтримки в закладах вищої освіти України.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Загальний рівень дисертаційної роботи засвідчує належне виконання поставленого наукового завдання та високий рівень оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності. Авторка продемонструвала глибоке розуміння досліджуваної проблематики, уміння працювати з широкою джерельною базою, аналізувати й узагальнювати наукові підходи, нормативні документи, аналітичні матеріали та практичний досвід університетів США. Сформульовані в роботі наукові положення, висновки й рекомендації є аргументованими та випливають із змісту проведеного дослідження. Це свідчить про те, що здобувачка володіє необхідним рівнем теоретичної підготовки, навичками самостійного наукового аналізу та обґрунтованого

наукового узагальнення, що забезпечує теоретичну і практичну переконливість наведених міркувань.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Апробація результатів дисертаційного дослідження є достатньою та репрезентативною. Основні положення і результати роботи були оприлюднені на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема міжнародних, всеукраїнських, а також на всеукраїнському науково-методичному семінарі. Це свідчить про належне представлення результатів дослідження в науковому середовищі та їх обговорення фахівцями у сфері педагогіки, порівняльної педагогіки, вищої освіти та організації академічної підтримки студентів.

Основні результати дисертації достатньо повно відображені в наукових публікаціях здобувачки. За темою дослідження опубліковано 21 наукову працю, з яких 19 є одноосібними. Серед них 8 статей надруковано у наукових фахових виданнях України, 1 статтю – у закордонному міжнародному журналі, а також 12 публікацій – в інших журналах і збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Отже, кількість і зміст публікацій дають підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертації належно апробовані й достатньо повно висвітлені в наукових публікаціях авторки.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Дисертаційна робота має чітку, логічну та науково виважену структуру, що повною мірою відповідає поставленій меті, завданням і загальній логіці порівняльно-педагогічного дослідження. У першому розділі дисертації – «Теоретичні засади вивчення діяльності центрів академічного успіху в університетах США» – авторка ґрунтовно проаналізувала стан наукової розробленості проблеми діяльності центрів академічного успіху в університетах США та визначила методологічні підходи до її вивчення. У цьому розділі переконливо охарактеризовано структурно-функціональні особливості системи вищої

освіти США, з'ясовано важливе місце центрів академічного успіху в інституційній інфраструктурі американських університетів.

На позитивну оцінку заслуговує запропоноване авторкою визначення поняття «академічна успішність» (п.1.1) як інтегрального показника ефективності студентського досвіду в закладі вищої освіти. Так само заслуговує на увагу авторське тлумачення поняття «центр академічного успіху» (п.1.1) як стратегічного структурного підрозділу закладу вищої освіти, що забезпечує організацію та координацію сервісів академічної підтримки студентів з метою підвищення їхньої академічної успішності, освітньої залученості та ймовірності успішного завершення навчання.

Дуже цікавою і ґрунтовною є характеристика системи вищої освіти США, подана у п. 1.2. Авторка не обмежується загальним описом американської освітньої системи, а здійснює її змістовний аналіз через типологізацію закладів вищої освіти. Зокрема, належно охарактеризовано університети, дворічні коледжі, спеціалізовані інститути та їхню роль у суспільстві. Такий аналіз є важливим для розуміння умов, у яких функціонують центри академічного успіху, а також для з'ясування особливостей їхньої організації, цільового призначення та практичної діяльності.

Другий розділ дисертації присвячений особливостям та змісту діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Цінним доробком роботи є характеристика організації діяльності таких центрів на прикладі провідних американських університетів. Авторка переконливо показує, що центри академічного успіху в університетах США функціонують як децентралізовані структури, які розробляють власні політики, формують свою візію, місію та мету, а також адаптують напрями роботи до потреб конкретного університетського середовища. Це дозволяє глибше зрозуміти їх не як допоміжні або другорядні підрозділи, а як важливі інституційні механізми підтримки студентів.

На основі глибокого аналізу авторка простежує логіко-структурну модель центрів академічного успіху в університетах США, яку подано візуально в Додатку К. Ця модель відображає системну організацію діяльності

центрів та взаємозв'язок між їхніми основними структурними блоками, що дає змогу узагальнити складну організаційну природу центрів академічного успіху та показати їх як цілісну систему підтримки академічного розвитку студентів.

Важливим результатом дослідження є виокремлення авторкою п'яти груп особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Значущість цього результату полягає в тому, що авторка не лише описала діяльність центрів академічного успіху, а й подала її як цілісну, структуровану та багаторівневу систему. Виокремлення п'яти груп особливостей дає змогу чітко зрозуміти, з яких елементів складається ефективна модель академічної підтримки студентів: від визначення місії та місця центру в університеті до конкретних педагогічних технологій, партнерських зв'язків і механізмів оцінювання результативності.

Надзвичайно важливими є визначені авторкою критерії оцінювання ефективності технологій підтримки студентів у центрах академічного успіху, узагальнені в Таблиці 2.3 (с.157). Серед них, зокрема, академічна результативність, рівень саморегуляції навчання, розвиток м'яких навичок, психолого-соціальна адаптація та інші показники. Запропоновані критерії мають як теоретичну, так і практичну цінність, оскільки можуть бути використані для аналізу ефективності студентської підтримки не лише в американських університетах, а й у процесі розбудови відповідних структур у закладах вищої освіти України.

Третій розділ дисертації присвячений перспективним напрямом застосування досвіду діяльності центрів академічного успіху в університетах України. Цей розділ має особливе практичне значення, оскільки авторка переходить від аналізу американського досвіду до визначення можливостей його адаптації в українському освітньому контексті. Цінним здобутком роботи є аналіз досвіду участі дев'яти закладів вищої освіти України в пілотному проєкті Міністерства освіти і науки України. Саме ці університети стали першими офіційними майданчиками для впровадження центрів підтримки студентів у національному освітньому просторі.

На особливу увагу заслуговує компаративно-педагогічний аналіз особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США та центрів підтримки студентів в Україні, узагальнений у Таблиці 3.1 (с.190). Такий аналіз дає змогу виявити спільні та відмінні риси в організації академічної підтримки, оцінити ступінь інституційної сформованості відповідних структур в Україні та окреслити напрями їх подальшого розвитку. Особливо цінним є те, що авторка не механічно переносить американський досвід на український ґрунт, а розглядає його крізь призму можливостей, потреб і обмежень національної системи вищої освіти.

Важливим внеском дисертантки, що має вагоме науково-практичне значення, є сформульовані нею рекомендації щодо створення ефективної системи академічної підтримки в університетах України. Доцільним і методологічно виправданим є проведений авторкою SWOT-аналіз, який підтвердив перспективність імплементації досвіду США в українському контексті. Це свідчить про прикладну спрямованість дисертації та її зв'язок із реальними потребами розвитку вітчизняної вищої освіти.

Дисертаційна робота є самостійним, завершеним і науково значущим дослідженням. Її зміст свідчить про належне володіння авторкою методологією наукового пошуку, здатність до критичного аналізу, порівняння, узагальнення та формулювання науково обґрунтованих висновків. Робота відповідає вимогам щодо структури, змісту, оформлення й обсягу дисертаційних досліджень, а викладений матеріал є достатньо повним, аргументованим і переконливим.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз тексту дисертації та наукових публікацій здобувачки дає підстави стверджувати, що робота виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. У дисертації належно використано наукові джерела, коректно подано посилання на праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативні документи, аналітичні матеріали та електронні ресурси. Ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у поданій дисертаційній роботі та наукових публікаціях не виявлено.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У підрозділі 1.2 доцільно було б дещо повніше інтегрувати в основний текст результати авторської періодизації становлення вищої освіти США, поданої в Додатку Г. Зокрема, варто стисло конкретизувати хронологічні межі виокремлених етапів, їх визначальні риси та ті тенденції розвитку, які створили передумови для формування сучасної системи академічної підтримки студентів. Це посилює логічний зв'язок між історичною еволюцією американської вищої освіти та появою центрів академічного успіху як її інституційного елемента.

2. Для більш збалансованого представлення американського досвіду доцільно було б виразніше окреслити не лише переваги, а й окремі проблемні аспекти діяльності центрів академічного успіху в університетах США, зокрема можливі організаційні, кадрові, ресурсні та методичні труднощі їх функціонування. Такий аналітичний акцент дозволив би повніше показати умови забезпечення ефективності цих центрів і чинники, які слід враховувати під час адаптації американського досвіду в Україні.

3. Дослідження могло б виграти від більш систематизованого й дещо більш розгорнутого аналізу цифрового виміру діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Зокрема, було б доцільно чіткіше структурувати вже наявний матеріал щодо цифрових платформ, систем моніторингу академічного прогресу, сервісів раннього виявлення академічних ризиків та інструментів дистанційного консультування студентів. Це дозволило б повніше показати технологічний складник діяльності центрів у сучасному університетському середовищі.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Висловлені зауваження не ставлять під сумнів наукову концепцію дисертації, не знижують її теоретичної та практичної значущості й не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Вони мають переважно дискусійний характер і окреслюють можливі напрями подальших наукових пошуків.

Дисертація свідчить про належний рівень теоретичної, методологічної та практичної підготовки здобувачки. Авторка продемонструвала вміння самостійно здійснювати науковий аналіз, працювати з широкою джерельною базою, узагальнювати зарубіжний педагогічний досвід і формулювати обґрунтовані висновки та рекомендації.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Дисертація Світлани Миколаївни Цимбалюк «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, постановкою та розв'язанням завдань, практичним значенням відповідає вимогам п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри англійської мови
технічного спрямування № 2
Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Ірина ЛИТОВЧЕНКО

Підпис Ірини Литовченко засвідчую:

учений секретар
Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Валерія ХОЛЯВКО